

νεπτύσσοντο κρύφα, μὴ ἐπιτρεπομένης αὐταῖς τῆς ἐλευθέρας ὑπάρξεως. Ἄν ποτε δ' ἀνεκάλυπτε τὰ ἴχνη αὐτῶν ὑποπτος ἐξουσία, κατεδιώκοντο μέχρις ἐξοντώσεως. Οὐχ ἤττον, μεθ' ὧν τὰς καταδιώξεις καὶ τὰς προγραφάς, ὅτι ἦτο προσωρισμένον ἐκ τῶν δοξασιῶν τούτων νὰ ζήσῃ καὶ νὰ διατυπώσῃ τὸν λόγον τοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ, θάττον ἢ βράδιον ἀπεκαλύπτετο μετὰ μείζονος τόλμης καὶ δυνάμεως. Ἄλλ' ἐν τῇ νεωτέρῳ βίῃ τελεῖται πᾶν τούναντίον. Ὑπὸ τὴν πλήρη δημοσιότητα, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως ἐκδηλοῦται ἡ πάλιν μεταξὺ τοῦ καθεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἐξουσία οὐτε διανοεῖται πλέον νὰ καταδιώξῃ, οὔτε παρακωλύει τὴν ἐλευθέραν συζήτησιν οἰασδήποτε δοξασιᾶς καὶ γνώμης. Τὸ μέγα κατόρθωμα τῆς ἱστορικῆς ἐργασίας τῶν νεωτέρων αἰώνων εἶνε ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου. Ὑπὸ τὴν σωτηρίαν δ' αὐτῆς διεύθυνσιν καὶ ἡγεμονίαν δημιουργεῖται, μεθ' ὅλην τὴν ἐξ αὐτῆς ἀναπτυσσομένην πολλάκις σύγχυσιν καὶ ἀκοσμίαν, ἡ ἐνεστῶσα καὶ ἡ μέλλουσα πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος. (ἀκολουθεῖ).

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΗ ΓΥΝΗ

ΚΑΙ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

ΤΗΟ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΟΥΕΡΔΣΟΥΕΡΘ Δ. Δ.

Ἐπισκόπου τοῦ Λιγκολνίου ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ

(Συνέχ. ἴδε προηγούμεν. φύλλον).

Ἄλλ' ὅμως οἱ ἄγιοι ἄγγελοι λυποῦνται βλέποντές τι μεταξὺ ἡμῶν, ὅπερ ἀναλίσκει τὸ ἁρμονικὸν σχέδιον τῆς τοῦ Θεοῦ Κτίσεως καὶ ἀνοργανίζει τὸ σύνταγμα, ἃ ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὴν καλλονὴν καὶ τάξιν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ὤφειλε νὰ ἀντανακλᾷ ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ Οὐρανοῦ. Ὅθεν (ὡς ὁ Ἀπόστολος ὑποδηλοῖ) ἐλυπήθησαν οἱ ἄγγελοι δι' ὅπερ εἶδον ἐν τῇ Κορίνθῳ, κυρίως δὲ διὰ τὴν διατάραξιν τῆς σχέσεως τῆς μεταξὺ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρός, καὶ διὰ τοῦ ἀνδρός, πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνέπνευσε τῷ Ἀποστόλῳ ἵνα ἀπαγγείλῃ τὴν παραίνεσιν, ἣν μέχρι τοῦδε πραγματευόμεθα. Ἀς ἐφαρμόσωμεν νῦν τὴν Γραφὴν ταύτην εἰς ἡμᾶς αὐτούς. Ὑπάρχουσιν οἱ τινες, οἵτινες κολακεύουσι τὴν γυναῖκα, παρακινουῦντες αὐτὴν ἵνα ἀπαιτήσῃ δ' ἐαυτὴν ἀνεξάρτητον θέσιν, κατὰ πάντα ἴσιν τῇ τοῦ ἀνδρός. Καὶ οὕτω διαταράττουσι τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὀρισμένην αὐτῆς σχέσιν ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ ὡς πρὸς τὸν Θεόν. Ἀποδεικνύεται τι τῆς ιδέας ταύτης εἰς ἐκείνας τὰς δημοσίας ἐκθέσεις παρθεναγωγείων τινῶν, εἰς ἃς νεάνιδες παρουσιάζονται ἵνα συναγωνισθῶσι εἰς ζωηροὺς διαγωνισμοὺς καὶ φιλοδόξους ἐπιδείξεις, καὶ εἰς ἃ ἡ διανοητικὴ ὑπεροχή, δι' ἣς δύνανται νὰ ἐπισκιαζῶσι τὰς συμμαθητρίδας αὐτῶν, παρίσταται ὡς ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως. Βεβαίως αὕτη ἡ μόρφωσις δὲν παρουσιάζει αὐτὰς διὰ τὴν

ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, μήτε διὰ νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν χάριν καὶ καλλονὴν ἐκείνην, ἣτις ἐκλάμπει ὡς ἥρεμον καὶ ἅγιον σέλας ἐκ τῶν ἀρετῶν τῆς χριστιανῆς γυναικός. Διὰ τῶν τοιούτων διαγωνισμῶν δύναται τῶντι νὰ ὀξύνηται ἡ διάνοια· ἀλλ' ἄρα μήπως καὶ ἐν ταυτῷ δὲν ἀποξηραίνεται καὶ ἡ καρδία, καὶ αὕτη ἡ διάνοια δι' αὐτῶν βλάπτεται; Ἡ ἀληθὴς ἰσχὺς τῆς διανοίας κεῖται ἐν τῇ πραότητι ἀδηγῆσαι πράξεις ἐν κρίσει, διδάξει πράξεις ὁδοῦς αὐτοῦ (ψαλ. κδ' 9). Ὅθεν χάριν τῆς γυναικός, καὶ χάριν πάντων ἐκείνων, ὧν ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ χαρὰ συνδέεται μετ' αὐτῆς καὶ χάριν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, ὅστις διὰ τὸν ἄνδρα ἔπλασεν αὐτήν, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν ἵνα ἦνε, ἐπὶ τῆς γῆς μὲν προσφιλὴς αὐτοῦ σύντροφος, συκληρονόμος δὲ μετ' αὐτοῦ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, Χάριν δὲ καὶ τοῦ Χριστοῦ ὅστις ἐκ γυναικὸς ἐγεννήθη, ἃς προσπαθήσωμεν ἵνα προφυλάξωμεν αὐτὴν εἰς ὅ,τι τείνει νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῆς τὰς ὥραιας ἐκείνας ιδιότητας τῆς ἡμερίας, πραότητος καὶ γλυκύτητος, δι' ὧν αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐκόσμησεν αὐτήν καὶ ἐν οἷς συνίσταται ἡ πραγματικὴ αὐτῆς ἀξία καὶ ἰσχὺς· ἃς προσπαθήσωμεν ἵνα προφυλάξωμεν αὐτὴν εἰς ὅ,τι καθαίρει τὸν χαρίεντα χνοῦν καὶ τὴν λεπτὴν χροιάν τῆς αἰδοῦς καὶ δύνανται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὰ ἐρασιμώτερα ταῦτα αὐτῆς κοσμήματα, διὰ τῆς τραχείας ἐκφράσεως τοῦ προσώπου, τοῦ ἀεικινήτου ὀφθαλμοῦ, καὶ ἀναιδοῦς βλέμματος, διὰ τῆς δυνατῆς φωνῆς καὶ ἀναισχύντου συμπεριφορᾶς κενοδόξου ἐπιδείξεως, τῆς θρησκείας, τόλμης, καὶ ἀναισχυντίας. Τὰ τοιαῦτα θὰ παρασχῶσιν ἐξ ἀνάγκης ἐρεθισμὸν καὶ ἀγανάκτησιν εἰς τοὺς ἄνδρας, καὶ θὰ ἀποξενώσωσιν αὐτοὺς τῆς φιλοστοργίας αὐτῶν. Διότι ὅπου ταῦτα ὑπάρχουσιν, ἐκεῖ ἡ γυνή σία καλλονή, ἡ ἀληθὴς ἀξιοπρέπεια, καὶ ἡ ἐξευγενίζουσα καὶ ἐξημερόνουσα ἐπιρροή τῆς χριστιανῆς γυναικὸς οὐ δύναται ὑπάρξει. Τότε γίνεται τῶντι πένης. Καὶ ἡ πενία αὐτῆς ἡμετέρα ἐστὶ. Τὰ ὥραιότερα χαρακτηριστικά, εἰμὴ διὰ τῆς χριστιανικῆς γλυκύτητος κοσμοῦνται, ἐπιφέρουσιν εἰς τὸν θεατὴν λύπην διὰ τὴν κατάχρησιν αὐτῶν. Ἡ ἀληθὴς πηγὴ τῆς καλλονῆς τῆς γυναικὸς ἔσθθεν ἐστὶ. Ἡ δὲ καλλονὴ ἐκείνη ἣτις λαμβάνει τὴν ζωὴν αὐτῆς ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος οὐδέποτε ἀποθνήσκει. Αἰετοτε δὲ θὰ ἀνθῇ αὕτη ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς δῶρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐπηρεάζει δὲ ἀνυπόστατος δύναμις τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρός, οὐχὶ ἕνεκα τῆς ἀνησυχου ἐπιδείξεως, ἀλλ' ἕνεκα τῆς λεπτῆς ἐγκρατείας. Καὶ μᾶλλον λάμπουσιν αἱ χάριτες αὐτῆς, διότι κατὰ τὸ ἡμῖς κρύπτονται, καὶ ἐξ ἡμισείας μόνον ἀνακαλύπτονται. Ὁμοιάζει τῇ βαρύτητι ἐκείνη, ἣτις κρατεῖ τοὺς πλανήτας ἐν τῇ τροχιᾷ αὐτῶν, φυλάττει ὅπως δεῖ τὰ πάντα ἐν τῷ σύμπαντι, ἐν ᾧ δὲ οὐδαμοῦ φαίνεται, εἶναι αἰετοτε αἰσθητή. Ἡ ὥραιότης τῶν ἀνθῶν ὑπάρχει οὐ μόνον ἐν τοῖς ἄνθεσιν, ἀλλ' ἐτι καὶ ἐν τοῖς φύλλοις αὐτῶν. Οἱ χρυσοὶ πορφυροὶ βότρυες τῆς ἀμπέλου, οἷς παρουσιάζεται ἡ γυνὴ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ (Ψαλμ. ρκζ', 3) κοσμοῦνται ἐτι διὰ τῶν λεπτῶν βλαστῶν καὶ τῶν χλωρῶν

φύλλων, δι' ὧν ἐπισκιάζονται. Ποῦ ἄρα τὸ κάλλος τοῦ ἴου ἐὰν ἀπογυμνοῦται τῶν φύλλων, ὑφ' ὧν κρύπτεται σεμνῶς: Χωρίον ἀποκεκρυμμένον ἐν ἡρέμῳ συσκίῳ τόπῳ εἰς τὸ βάθος κοιλάδος τινὸς λαμβάνει τὸ πλεῖστον τῆς καλλονῆς αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐν μέρει κρυπτόντων αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν δένδρων. Καὶ ἡ ὠραιότης Ἀγγλικανικοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ναῶν — ὡς τὸν τοῦ Παρθενῶνος καὶ Πανθέου τῆς ἀρχαίας ἐθνικότητος, συνίσταται ἐν τούτῳ — ὅτι οὐκ ἐπίδεικνύεται ὡς ἐν ὅλῳ διὰ μιᾶς (ὡς ἐκεῖνοι) μὴ ἐκλάμπουσα ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐν ἀκραιαῖς λαμπηδόνι καὶ λαμπρότητι φωτός· ἀλλὰ (ἐὰν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ἔκφρασιν) ὑπάρχει ἐν αὐτῇ εἶδος σεμνότητος καὶ ἐπιφυλάξεως. Παρέχει δὲ ἡδονὴν εἰς τὴν φαντασίαν καὶ διὰ τῶν κεκρυμμένων. Πάντοτε μὲν εὐχαριστεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἔνδον ὀφθαλμοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ἐπιτείνει τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην διὰ τῆς πλοκῆς τοῦ φωτός καὶ τῆς σκιᾶς, διὰ παρεμβολῆς ἀθρόων κιόνων, διὰ τῆς διασταυρώσεως νάρθηκος καὶ περυγῶν καὶ διὰ τῶν παραπλεύρων διαδρόμων, ὡς καὶ διὰ τῆς χαρίεσσης κυρτότητος τῶν ἀψίδων. Πάντοτε καθ' ὅσον προχωροῦμεν βῆμα πρὸς βῆμα ἀποκαλύπτονται ἡμῖν νέαι καλλοναί· καὶ οὕτως ἐμπνέει τῷ θεατῇ ἀγίας σκέψεις, παρέχον αὐτῷ μαρμαρυγὰς καὶ διαλάμψεις τῶν ἀοράτων, τοῦ ἀπείρου καὶ τῆς Αἰωνιότητος. Καὶ οὕτως ἔχει αὐτὸν ἡσύχως πρὸς τὴν μελέτην τῶν ἀνωτέρων ἐκείνων ἀληθειῶν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Πίστεως, αἵτινες περιβαλλόμεναι διὰ καλύμματος μυστηρίων χρησιμεύουσι πρὸς ἄσκησιν τῆς Πίστεως ἡμῶν· διὰ μὲν τῆς ἀφώνου ταύτης παιδείας τῆς ἐπιγείου Ἐκκλησίας προετοιμάζει ἡμᾶς διὰ τὴν αἰωνίαν δόξαν τῶν Ἐπουρανίων. Ἀλλὰ ἅς μεταβῶμεν εἰς ἄλλο ζήτημα συνδεδεμένον μετὰ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν περὶ, τῆς ἀνωτέρας λεγομένης γυναικείας ἐκπαιδεύσεως».

Οὐδεὶς θὰ φθονῇ τῇ γυναικὶ γνῶσεις τινὰς τῶν ἐνεργειῶν τῆς σοφίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ· Μῆτε θὰ ἀποκλείῃ αὐτὴν οὐδεὶς ἀπὸ τῆς μελέτης τοῦ Ἀγίου Αὐτοῦ Λόγου εἰς τὰς πρωτοτύπους γλώσσας. Οὐδεὶς θὰ ἀρνηθῇ εἰς αὐτὴν ἀπόλαυσιν τῆς τέρψεως καὶ τῆς παιδείας, αἵτινα παρέχουσι τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἐλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς ἱστορίας, φιλοσοφίας καὶ ποιήσεως. Μᾶλλον ἅς δεχόμεθα αὐτήν, ὅπως ἐλευθέρως συμμετέχῃ μεθ' ἡμῶν πάντων τούτων. Τοῦτο πράττοντες θὰ ἀκολουθῶμεν τὰ ἔχνη τῶν προγόνων ἡμῶν. Ἡ ἀρχαία χριστιανωσύνη ἐτίμα τὰς πεπαιδευμένας γυναῖκας, κυρίως δὲ ἐν τῇ τοῦ Ἀγίου Ἱερωνύμου σχολῇ. Ὁ Σιέσιος ὁ Ἀφρικανὸς ἐπίσκοπος, οὐ κατεφρόνησε νὰ διδάχθῃ παρὰ τῆς Ὑπατίας. Καὶ ἡ Ἀγγλία εἶχε πεπαιδευμένας γυναῖκας, ἐξ εὐγενοῦς καταγωγῆς, πρὸ πάντων κατὰ τὴν μεταρρύθμισιν (1)· καὶ μνημονεύει τῶν ὀνομάτων αὐτῶν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

(1). Σημ. Ἡ τῆς γυναικὸς ἐπιρροὴ ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, καὶ ἐπὶ τῆς προαγωγῆς τῆς Ἀγγλικανικῆς μεταρρυθμίσεως, οὐ-

Οὐδὲ εἰς ὑποθέτω, ἤθελε βεβαιώσῃ ὅτι δύναται ἡ γυνὴ νὰ ἐκπαιδευθῇ πλέον τοῦ εἰς αὐτὴν ἀρμόζοντος, μῆτε ὅτι ἡ ἐκπαιδεύσις αὐτῆς ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ ἐφθασεν ἤδη εἰς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ οφείλει νὰ φθάσῃ. Μάλιστα δὲ ἡ γυνὴ ἔνεκα τῆς ζωηρότητος τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς, ἔχει ἰδιαίτερά τινα δωρήματα καὶ ἐπιτηδειότητα, ἵνα ὠφεληθῇ τῆς γνησίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐὰν μὲν ὁρθῶς μορφοῦται, τὸ σῶμα αὐτῆς ὑπόκειται εἰς τὴν ψυχὴν, ἡ δὲ ψυχὴ θὰ διδάσκηται διὰ τῆς διανοίας, καὶ ἡ διάνοια θὰ θερμαίνεται διὰ τῆς καρδίας. Ἀπαντα δὲ θὰ ἐξευγενίζωνται, ὑψοῦνται καὶ μεταμορφοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Σπουδάζουσα μὲν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, θὰ ἄγεται πρὸς τὰ ἄνω εἰς τὸ θαυμαζεῖν τὸν θεῖον αὐτῶν Δημιουργόν· θὰ ποθῇ δὲ τὸ θεωρεῖν μετὰ ταῦτα τὰ θεῖα ἐκεῖνα προσόντα καὶ ιδιότητας ἐν τῇ θεῇ διανοίᾳ, αἵτινα εἰσὶν αἵτια τῶν περιδόξων τούτων ὁρατῶν ἀποτελεσμάτων.

Μελετῶσα τὴν ἱστορίαν βαίνει κατ' ἔχνη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀναγινώσκουσα σοφὴν καὶ εὐγενῆ ποίησιν τὴν καλλιτεχνίαν θὰ βλέπῃ εἰς ἅπαντα τὰ χαρίεντα ἐπὶ τῆς γῆς ἀντικείμενα εἰς τὴν τῶν σχημάτων καὶ χρωμάτων ὠραιότητα· διαλάμψεις θείας καλλονῆς, καὶ θὰ ἴδῃ εἰς αὐτὰ δράματα οὐρανοῦ δόξης. Τὰ αἰσθητὰ ταῦτα ἀντικείμενα θὰ ἦναι δι' αὐτὴν καλλιτεχνικῶς ἐξεργασμένον παραπέτασμα κείμενον νοητῶς πρὸ τοῦ Ἀγίου τῶν Ἀγίων. Διελθοῦσα δὲ τὸ παραπέτασμα ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ θὰ θεωρῇ τὸ ἄπειρον, ἐν τῷ οὐρανῷ ἐικονιζόμενον καὶ ἐν τοῖς ἐπιγείοις θὰ λατρεύσῃ τὸ αἰώνιον.

Καθ' ἣν ἐποχὴν φαντάζονται πολλοί, ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ καλλονὴ συνίσταται μόνον εἰς τὸ προσβάλλον τὸν ὀφθαλμόν, καὶ εἰς τοῦτο περιορίζεται, καὶ ὅταν ὑπάρχῃ φόβος μὴ ἡ καλλιτεχνία ἐγκαταλείψῃ τὸν ὑψηλὸν αὐτῆς περιορισμόν, τὸ ἄγειν πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸ οὐράνιον καὶ ἀθάνατον, καὶ ὅταν συχνάκις ἐπανέρχωνται εἰς τὸ γράμμα καὶ σχῆμα τῆς ἀναγεννήσεως (le renaissance) ἔνευ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ πνεύματος αὐτῆς, ἤθελε παρέχει ἴσως ὠφέλειαν ν' ἀναμιμνησκώμεθα τῶν σκέψεων καὶ λέξεων ἐνὸς τῶν μεγίστων τεχνιτῶν καὶ ποιητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου (Michelangelo). Ἐν τῇ 2^ῃ καὶ 3^ῃ ᾠδῇ (1) λέγει ὅτι ἡ εὐκατηρτισμένη ψυχὴ, θεωροῦσα τὴν ἐπίγειον καλλονὴν, αἶρει τὸ βλέμμα ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡς τέλος αὐτῆς· δηλ. πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν· καὶ ὅτι ὠραῖον πρόσωπον ὑψοῖ πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν ὀφθαλμόν αὐτοῦ (2), καὶ ὅτι πᾶσα ἐπίγειος καλλονὴ δεικνύει αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὁδόν (3). Καὶ κατα-

δέποτε ἀρμόδιως ἐξετιμήθη. "Οθεν οὐ δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ, ἐὰν ὁρθῶς ὁδηγῇται ἡ ἐκπαίδευσις τῶν γυναικῶν, καὶ ἂν αὐταὶ λαμβάνωσι τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν» ἐν τῇ ἁληθεῖ σημασίᾳ τῆς λέξεως, ὅτι δύναται πολὺ νὰ συντελέσωσι πρὸς παρεμποδισμόν τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξαπάσεως τοῦ δηλητηρίου τῆς ἀπιστίας;

(1) "Exd. Par. 1-21 p. 2. Sempre al suo fui sale».

(2) P 3 La forza d' un bel volto al ciel mi opsona

(3) "Mi nostra la via eh a Dio mi quide». ὡσαύτως ἰδὲ ᾠδὴ 9, p 20.

κρίνει εκείνους, οἵτινες καταβιβάζουσιν εἰς πάθος τὴν καλλονὴν ἐκείνης, ἥτις κινεῖ πάντα ὑγιαίνοντα νοῦν καὶ ὑψώνει αὐτὸν πρὸς τὸν οὐρανόν⁽¹⁾. Καὶ λέγει ὅτι μάταιον ὄνειρόν ἐστι τὸ φαντάζεσθαι ὅτι δύναται τις νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο ὄραμα ἄνευ τῆς θείας χάριτος. "Οθεν ἐπιμένει εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς προσευχῆς, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς τέχνης⁽²⁾, ἀλλ' ὅτι καὶ οὐδεμία προσευχὴ ἢ αἶνος δύναται νὰ ᾔη ἀποτελεσματικὰ ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸς δὲ προσεύχεται διὰ τὴν πίστιν, χρυσὴν ἄλυσσον, πρὸς τὴν ἑκαστον θείον δῶρημα συνδέεται, καὶ χρυσὴν κλεῖδα ἀνοίγουσαν τὸν οὐρανὸν διὰ τὸν ἐνδον ὀφθαλμόν.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ

Ὁ Θεόδωρος Ἀφεντούλης γεννηθεὶς ἐν Ζαγοράῃ περὶ τὸ τέρμα τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ὑπὸ τὸν καπνὸν καὶ τὰ ἐρείπια, μέσφ ἀγῶνων καὶ θυσιῶν ὑπερανθρώπων, οἵτινες μετεμόρφωσαν τὸ γένος ἀπὸ ταπεινοῦ δούλου εἰς μαχητὴν ὑψηλοκάρδιον καὶ ὡς ἀπαστράπτων μετέωρον ἀνύψωσαν τὴν ἰδέαν τῶν ἐθνικοτήτων πρὸ τοῦ ἐκπεπληγμένου κόσμου, διέσωσε πλήρη τὸν τύπον καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς θυελλώδους καὶ μεγαλοπράγμονος ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν τὸ πᾶν ἦτο μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ γιγαντώδες. Ἐπὶ τοῦ ἐρατεινοῦ Πηλίου δίκην ψηφιδωτοῦ ἀνάκεινται κῶμαι ὠραῖαι καὶ τερπναί, ὧν διαπρέπει ἡ παγκαλλίστη τῆς Ζαγοράς κωμόπολις διὰ πλουσίας περιβαλλομένη φυτείας καὶ ὑπὸ μαγευτικῆς ποικιλίας στεφανομένη. Ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν γλυκεῖαν καὶ ἁρμονικὴν καλλονὴν τῆς φύσεως, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἀγῶν ἐλληνικῶν παραδόσεων καὶ μέσφ κοινωνίας νοήμονος καὶ εὐπαιδευτοῦ τραφεὶς ἀνέπτυξε τὴν ὀξυτάτην αὐτοῦ διάνοιαν, τὸν διακρίνοντα αὐτὸν ἀκοίμητον ἐνθουσιασμόν, τὴν φλογερὰν αὐτοῦ φιλοπατρίαν, τὴν ἀκμάτον φιλεργίαν καὶ τὴν ἑξοχὸν αὐτοῦ καλαισθησίαν. Ἐν τῇ εὐγενεῖ αὐτοῦ καρδίᾳ πρυτανεῦει ὁ ἔρως πρὸς τὴν μυθικὴν καὶ ἱστορικὴν ἀρχαιότητα καὶ ἡ λατρεία πρὸς τοὺς ἀθανάτους ἀγωνιστὰς τῆς ἐθνεγερσίας. Ἐρως διπλοῦς, εἰς ὃν θυσιάζει, ἀληθὴς μύστης καὶ ἱεροφάντης, τοὺς πατριωτικοὺς τόνους τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ λύρας, ἣ τὰ ὑψηλὰ καὶ φλέγοντα ρεῖθρα τοῦ λόγου ἢ τὰ μεστὰ τόνους καὶ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐναργείας προϊόντα τῆς γραφίδος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὑπὲρ τὰ ἑξοχα ταῦτα ἐνθουσιώδους πατριώτου φιλοτιμήματα, δι' ἅπερ πᾶς φιλόπατρις δικαίως ἠθελε σεμνύνεσθαι, κεῖται παρ' αὐτῷ ἱερὰ ὑποχρέωσις, καθῆκον ἀπαράβατον, ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἣν θεραπεύει συγγράφων καὶ διδάσκων καὶ ἐξασκῶν μετὰ

τοιαύτης ὑπερόχου εὐδοκίμησης, ὥστε δικαίωματι κατέχει ἐν αὐτῇ θέσιν ἐπιφανεστάτην. Τοιοῦτος ἐν ἀπλῇ σκιαγραφίᾳ ὁ Θεόδωρος Ἀφεντούλης, ὡς πολίτης μεγάλτιμος, ὡς ἐπιστήμων ἐπιφανής, ὡς λόγιος τὰ μάλιστα διακεκριμένος.

Ὅσῳ ἀπέραντος εἶνε τοῦ «Ἀπόλλωνος» ἡ ἐπιθυμία, ὅπως διὰ λεπτομεροῦς ἀφηγήσεως εἰκονίσῃ τὴν ἑξοχὸν προσωπικότητα τοῦ κ. Ἀφεντούλη, τόσῳ αἱ στήλαι αὐτοῦ εἶνε στεναὶ καὶ πεπερασμέναι. Εἰς ἀνάγκην λοιπὸν ὑπέκοντες περιορίζομεθα νὰ διαγράψωμεν τὰς κυριωτέρας γραμμάς, καταλείποντες μετὰ λύπης ἄλλοις τὴν ἀπηκριβωμένην βιογραφίαν τοῦ ἐπιφανοῦς ἐπιστήμονος.

Ὁ Θεόδωρος Ἀφεντούλης ὁμολογουμένως ἐπίτιμον κατέχει θέσιν ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀληθῶς λοίοις τοῦ ἔθνους, διακρινόμενος ἐπὶ εὐρυμαθείᾳ, σπινθηροβολούσῃ ὀξυνοίᾳ, λαμπρότητι κρίσεως καὶ γλωσσικῇ δεινότητι, ἀναμέσφ κάλλους καὶ δυνάμεως καὶ εὐκαμψίας χαρίεσσης. Ἐν τῇ θείᾳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνῃ, διαπρέπει τὸ μέν, ὡς καθηγητῆς ἀπὸ τεσσάρων δεκάδων ἐνιαυτῶν διδάσκων τὴν νεότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου φαρμακολογίαν καὶ ἄλλους κλάδους, τὸ δὲ ὡς συγγραφεὺς περισπούδαστων ἱατρικῶν συγγραμμάτων, οἷον γενικῆς ἀνατομίας, παθολογικῆς ἀνατομίας, μάλιστα δὲ τοῦ κρατίστου ἔργου «περὶ φύσεως καὶ δυνάμεως τῶν φαρμάκων», ὅπερ ἐφιλοτέχνησε μετὰ σπανίας ὄντως δυνάμεως καὶ δι' ὅπερ ἐθυσίασε χρόνον μακρὸν καὶ μελέτας ἐπιμόνους, ἵνα παραλίπωμεν τὰς ἐξαιρέτους αὐτοῦ μονογραφίας, τὸ δὲ ὡς ἱατρός εὐδοκίμωτατος καὶ περισπούδαστος καὶ ἐπιζήτητος. Ἡ διδασκαλία αὐτοῦ τερπνοτάτη, ἀπηκριβωμένη, περίκομπος, πλήρης ζωῆς καὶ σαφηνείας ἀγλαοτάτους παρήγαγε καὶ παράγει τοὺς καρπούς, καλλίκαρπος ὄντως καὶ τελεσίκαρπος δυναμένη νὰ ὀνομασθῇ. Ἡ δὲ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ Τζανεῖφ Νοσοκομεῖφ περίτρανα ἀπέδειξεν ὅτι οὐ μόνον ἱατρός ἑξοχος εἶνε, ἀλλὰ καὶ ὀργανωτὴς πάσης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ἄξιος. Τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο ἴδρυμα χάρις καὶ ἄλλοις μὲν, ἰδίᾳ ὅμως τῷ σεβαστῷ αὐτοῦ διευθυντῇ, διακρίνεται ἐπὶ εὐτάκτῳ καὶ ἁρμονικῇ διατάξει, οὐδενὸς τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων τελείου ἀσύλου στερούμενον, μάρτυρες δὲ πάντες οἱ ἐπισκεψάμενοι αὐτὸ καὶ μετ' ἐπιστάσις τὰ κατ' αὐτὸ ἐρευνήσαντες.

Ὡς ποιητῆς ὁ Θεόδωρος Ἀφεντούλης φαίνεται ὡν μεστὸς θεῖου πατριωτικοῦ πυρός, ὡς δεικνύουσι τὰ «Κρητικά», ἔπος γραφὲν ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ πυρός καὶ τῆς ὀδύνης, ὅποταν μόνῃ ἐμάχετο ἡ μαρτυρικὴ ἐκείνη καὶ μεγαλόφυχος νῆσος κατὰ τοῦ νῦν καταρρέοντος κολοσσοῦ τῆς ὁσμаниκῆς τυραννίας καὶ πᾶσα ἐλληνικὴ καρδιά ἐσειετο ὑπὸ τοῦ αἵματηροῦ δράματος τοῦ Βαφῆ καὶ τοῦ ὑψηλοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ Ἀρκαδίου, καὶ ὡς μαρτυροῦσι πλεῖστα ἑτέρα λυρικά ἔσματα ἐν καιροῖς χαλεποῖς. Καὶ μεταφράσεις δὲ κλασικῶν ἔργων δραματικῶν φερεπόνως διεπέρανεν, ὡς τοῦ «Νάθαν τοῦ Σοφοῦ» καὶ τῆς «Μαρίας Στουάρτης», ἣν ἐπὶ λέξει καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ ποιητοῦ μέτρῳ ἐφιλοτέχνησεν, ἵνα δείξῃ πῶς πρέπει εὐλα-

(1) 7 p. 18. «Ch' al renso tiran la beltà che muove
E porta al cielo ogni intelletto sano».

(2) Ὡδῆ 53. p. 120.